

Előfizetési árak:
 egész évre 8 kor., félévre 4 kor.,
 negyedévre 2 korona.
 Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetések mértékelt árak szerint

A lap megjelenik minden esztendőnkön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 Hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
 Kéziratok vissza nem adatnak

Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Hová a lap anyagi részét illető közlemények és előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTA I.

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

Erről-arról.

Ujpest, július hó 17-én.

Ujpest—Budapest. Községünknek a székesfővároshoz való csatolásáról szóló hír már tényleg ama bizonyos fiúmei ezápa jellegével bír, a mely minduntalan megjelen az adriai tenger hullámai között, de soha sem látja senki, annál kevésbé fogja meg valaki.

Ujpestnek-Budapesthez való csatolása is minduntalan napvilágot lát a hírlapok hasábjain, de soha sem látta senki az erre vonatkozó törvényjavaslatot, soha se olvasta senki az idézett belügyminiszteri rendeleteket, leiratokat.

A legujabban az „Uj Hírek“ déli kiadásában olvastuk a következőket:

„**Ujpest-Budapest.** Széll Kálmán miniszterelnök belügyminiszter Pestvármegye alispánja útján leiratot intézett Ujpest községhez, megkérdezvén: „Nem vélné-e megfontolandónak Ujpest községe, hogy megkérje a székesfővároshoz való csatolását.

Sajnáljuk az „Uj Hírek“ ujdondását, az a hír se nem új, se nem igaz. Ilyen belügyminiszteri leiratot a vármegyházán s Ujpest községén se nem láttak, se nem olvastak s ha esetleg valaha a miniszterelnök mint belügyminiszter az „Uj Hírek“ éleztét, pardon híret jónak és gyakorlatinak találná, — a miben erősen kételkedünk — és tény-

leg hasonló értelmű leiratot intézne Ujpest községhez: az esetben *mindenki* meg fog arról győződni, hogy Ujpesten egyetlen adózó polgár sem fog a rosszszul gazdálkodó, deficizzel küzdő, ólomlábakon közigazgatott székesfőváros védő szárnyai alá kívánczni; senki sem fogja óhajtani lakbérleti viszonyainkat a házbérkrajczárokkal még jobban megnyomoritani; senki sem fogja gyárosainkat, iparvállalatainkat évenként 20, 30 — 40 ezer korona köveztvámval; — senki sem fogja háztulajdonosainkat, iparosainkat, kereskedőinket 6-féle községi adóval s 30 %-os adóemeléssel stb. stb. csak azért megterhelni, hogy a székesfővárosi feneketlen pénztárba, minden vizsontszolgálat nélkül, csupán a „kerület“ czim kedvéért Ujpestről is cseppenjen valami.

Ez oly világos és tiszta dolog, hogy nincs rajta mit megfontolni s a tagadó válasz készen várja az esetleg bárhol felmerülő kérdést.

* * *

A III. osztályu kereseti adó. Kétheti fáradságos munka után, szerencsésen befejezte működését a III. osztályu kereseti adónak kivető bizottsága. A ki a tárgyalásokat figyelemmel kísérte, az semmi esetre sem fogja elismerését az adókivető bizottságtól s annak különösen ujpesti tagjaitól megtagadni, mert

napról-napra, minden egyes esetről meggyőződött arról, hogy az adózó polgárok érdekében kellő erélytel és komolysággal latba vetették befolyásukat s hatályos védelemben részesítettek kivétel nélkül mindenkit.

Hogy állításunk nem fuvolahangú hízélgés, hanem az igazságnak szószent megfelel, azt eléggé igazolják a következő adatok:

Az adókivetések száma 1500 volt s a kivetett adó elleni fellebbezések száma csak 35.

Az adókivető bizottság határozatával tehát 1465 adózó polgár meg van elégedve.

A kincstár képviselőjének a javaslata a III. osztályu kereseti adó czimén 60,932 korona 37 fillér volt. A bizottság pedig csak 55,816 korona 80 fillért állapított meg.

A kincstár képviselője a nyilvános számadásra kötelezett intézetekkel szemben 12,213 korona 71 fillér kivetését javasolta. A bizottság pedig csak 9787 korona 55 fillért állapított meg.

A bizottság tehát 7541 koronát s 57 fillért alkudott le a kincstári javaslatból, vagyis a következő három évre 22625 korona 19 fillérrel könnyítette az adózók terheit.

Oly szép eredmény ez, a miért hízélgés nélkül mondhatunk köszönetet *Wolfner Tivadar* országgyűlési képviselőnek.

A genie.

A lángelmének vajh törvényt ki szab?
 Törvénye a teremtő pillanat,
 Midőn szent ihletéssel száll reája,
 S a mit megalkot, lesz mások szabálya!
 Középszerűség járjon járt csapáson,
 Lopjon világot, hogy alkotni lásson;
 S mit veríték közt végre összetákol:
 Férezalkotás, mely szertehull magától!

Munkában izzad, fárad mennyi sok,
 S hosszú időn előbbre jutni fog,
 Elsimerés is lesz jutalma végül.
 Mi más a lángész isten kegyelmébül!
 Forróbb szívével, élesebb szemével
 Belát, hol vakká tenne mást az éjjel;
 S hol száz tudós is tömkelegbe téved,
 Előtte tisztán felderül a lényeg.

Oh a genie is fárad és tanul,
 De nem a lezke után idomul.
 A nagy tömeg szerzett tudáson él meg.
 Ó a saját kincstárából fecsélhet.
 Dönt régi eszmét, új törvényt s irányt szab,
 Nyomán megifjult arcot őlt a század.
 Mit ő tanult, vésőnek jó a köre,
 Az alkotásban biztatója, őre.

Szent áhitattal mit szemünk tekint,
 Mi szép, dicső, lángész szülötte mind!
 Minek hírét Klió vésője ója,
 Egy-egy lángelme volt megalkotója.
 A lángész az idők mutatófája,
 Évszázadoknak sorsa írva rája . . .
 A lángész az, mi a nap rendszerének:
 A termékenység, fejlődés, az élet!

Farkas Ferencz.

Ros. nyelvek.

— Elbeszélés. —

7.

Irtá: *Brankovics György*
 (Folyt. és vége.)

E felhívás lázba hozta az egész várost. Többen valóságos vadászatot rendeztek a kéziratokra.

A kézirat közzététele Pataki házában egy bomba hatásával bírt. Keletiné magán kívül volt s szenvedélyes szemrehányásokat tett Patakinak, minek beszélté őt rá ilyen gázságra. Pataki elég gorombán vágott vissza azzal, hogy az ő korában már tudnia kell, mit szabad és mit nem szabad tenni; a legnagyobb örömmel utazott a nővéréhez s a feljelentő levelet nem Pataki, hanem Keletiné diktálta. A fekete levest tehát nincs joga vele megetetni. Erre az özvegy sem maradt adós s a két szövetségtárs között olyan esete-paté keletkezett, a mely háborúnak is beillett volna.

A vihar azonban elvégre is lecsendesült s miután mind a ketten érezték, hogy a közösen elkövetett bűnnek a köteléke fűzi őket össze, azzal kezdték magukat vigasztalni, hogy: „kár heveskedni“. A levél íróját senki sem fedezheti föl, hiszen a munkásosztályhoz tartozó nők ritkán jutnak levélíráshoz, s azok leveleit nem is szokás eltenni.

Ebben azonban tévedtek.

Nincs olyan titok a világon, amely napfényre ne kerülne.

Nyolcz nap mulva, a felhívás közzététele után, a kerület országgyűlési képviselőjének F. . . X. . . gróf-nak a gyönyörű négyes fogata állott meg Dobby Ferencz háza előtt s a kocsiából maga a képviselő szállott ki, s miután kezét szorított véle így szólott.

— Micsoda csunya dologra vetemedtek istsmét ellenségei.

Hiszi, hogy felhívásának eredménye lesz?

Még csak nem is reménylem. De kötelességemnek tartom, a közérdek szempontjából, az álnévű feljelentőt kipuhatolni.

— És ha kipuhatolja a bíróság elé fogja állítani? kérde a gróf tovább.

— Nem vagyok bosszuálló, válaszolá Dobby, csak értésére akarom adni, hogy az igazságot ismerem, hadd piruljon önmaga előtt. Ennyi az egész, amit tenni szándékozom.

— Ezt vártam öntől, — mondá a gróf, Dobby kezét megrázva. És most, miután a bírói üldözés ki van zárva, a háromszáz forint jutalmat meg szeretném szerezni, — folytatá mosolyogva — én a feljelentő levél irójának a nyomára vezethetem.

— Ön, gróf ur!? kérde Dobby esodálkozva.

— Igen én, válaszolá a gróf, — olvassa ezt a levelet.

Dobby átvette a levelet s mindenekelőtt a kézvonásokat vizsgálgatta. A levél ugyan két évvel előbből volt keltezte, de az írás, szakasztott olyan volt, mint a feljelentő levél írása. Ezt a levelet a grófné szakácsnéja írta, s háztartási ügyekről számolt be távollévő urnőjének. A levél alatt Szügyi Dorottya neve volt olvasható.

— Értem! mondá Dobby, a levelet az asztalra helyezve, A Szügyi vezetéknevű özvegy Keleti Máriának a családi neve, s így Dorottya nővére Máriának, a ki nőülésem előtt háztartásomat vezette s ez időszerint Patakinál van ugyanazon minőségben alkalmazva.

— Ugy van Dobby ur! mondá a gróf. — Szügyi Dorottya évekkézelte szakácsné volt nálam. Tőlünk ment férjhez s itt lakik egy közeli községben. Világos, hogy olyan csunya dologra használtatta fel magát Keletiné által, a mire nem tartottam volna őt képesnek.

selőnek, hogy érdekünkben közbevetette magát a pénzügyminiszternél, és az *adózó bizottság tagjainak*, hogy nemcsak teljesen humánusan jártak el ott, ahol nem voltak a törvényalaphoz kötve, hanem sok esetben teljesen el is engedték az adót.

* * *

Csatornaügy. Az államvasutak főműhelytelepétől kiinduló közcatorna építése tárgyában kiküldött bizottság f. hó 11-én bontotta fel a beérkezett ajánlatokat. — A közcatorna építésére 5-én pályáztak, nevezetesen: Schreiber Gyula, Kleindl János, Kiss J. Jenő, Körösi Lajos és Melocco L.

Az ajánlatokat a bizottság a vállalkozók jelenlétében bontotta fel s utánszámítás czéljából kiadta a község mérnökének.

Hoffer Miksa mérnök, a bizottság július hó 14-én tartott ülésén az ajánlattevők jelenlétében terjesztette elő írásbelileg a véleményét s az összehasonlító kimutatást.

E vélemény szerint a beérkezett ajánlatok közül *formailag* egyik sem mondható szabályszerűnek.

Schreiber Gyula a pályázat azon kikötésének, hogy a feltételeket ismeri s azoknak magát aláveti, nem tett eleget.

Kleindl János ajánlatának 1. és 2-ik tételénél az egységárak nem valának tisztán kivethetők s ezek csak a vállalkozónak szóbelileg tett kijelentése folytán voltak megállapíthatók; a 7. és 8. tétel alatti vasmunkák pedig nem a megkívánt súly — hanem darab egységárban adattak be.

Kiss J. Jenő ajánlata külön kikötéseket és kívánalmakat tartalmazott, amelyek a pályázati feltételekkel ellenkeztek.

Körösi Lajos és Melocco a község fizetési kötelezettségére vonatkozó pályázati pontot (16-ik) megváltoztatni akarta, s Melocco még a munka elszámolására is külön kikötéseket tett.

A községi mérnök véleménye szerint ezen szabálytalanságok törölendők s figye-

lembe veendő kimutatásában a nem változó és változható tételek.

Változható tételek a szádfalverés és a szivattyuzás. Vadvizes helyeken ugyan is, ahol a talajvíz magassága a csapadéktól függ, ott a szádfal mennyiségét előre megállapítani nem lehet. Miután pedig előre látható, hogy a község a legszárzabb időben akarja a csatornát készíttetni, ennek következtében nem lehetett a kimutatásba a fix mennyiséget már most bele venni, mert az könnyen a felére redukálódhatik. Már pedig a feltételek 14. §-a szerint az esetre, ha egy nagyobb munka mennyiség elmarad, a vállalkozó kártérítési igénnyel bír.

A mai állapotnak megfelelően, a község mérnöke 2000 □ m. szádfalverést és 800 folyóm. szivattyuzást vett számításba.

Ezen tételeknek a kimutatásba való bevezetése mellett a végösszegek következőleg alakúlnak:

Schreiber Gyula tényleges csatorna-építés 54,342 K 50 f.
Szivattyuzás, szádfalver. 41,600 K

Összesen: 95,942 K 50 f.

Kleindl János tényleges csatorna-építés 72,014 K
Szivattyuzás, szádfalver. 14,080 K

Összesen: 86,094 K

Kiss J. Jenő tényleges csatorna-építés 89,657 K
Szivattyuzás, szádfalver. 28,000 K

Összesen: 117,657 K

Körösi Lajos tényleges csatorna-építés 66,707 K 50 f.
Szivattyuzás, szádfalver. 20,000 K

Összesen: 86,707 K 50 f.

Melocco L. tényleges csatorna-építés 76,384 K
Szivattyuzás, szádfalver. 17,880 K

Összesen: 94,264 K

A bizottság a mérnöki vélemény és összehasonlító kimutatás meghallgatása után, határozatát megfontolni óhajtván, a döntést a következő napon tartandó ülésre halasztotta.

Július hó 15-én a bizottság **Schreiber Gyulának** és **Körösi Lajosnak** időközben érkezett beadványait tárgyalta.

Körösi Lajos ez újabb beadványában ajánlatának az egyik tételét redukálta s a vizszivattyuzását folyóméterenkint 10 K helyett 3 koronéért ajánlkozott elvállalni.

Schreiber Gyula pedig a szádfalverést 1200 □ méterig az eredeti ajánlati egységárban 20 koronáért, azontul amennyiben szükség volna rá, 10 koronáért volt hajlandó elvégezni.

A bizottság ezen újabb ajánlatokat a pályázati feltételek értelmében figyelmen kívül hagyta s elutasította, mert ez újabb beadványoknak az utóajánlat jellege kétségtelen.

Az egyes bizottsági tagok ezután a döntés tekintetében nyilatkoztak s ennek folyamán megállapították, hogy a helybeli vállalkozók ajánlatai közül egyik sem fogadható el, már formai szempontból sem, mert **Schreiber Gyula** ajánlatában nem vetette magát alá a pályázati feltételek azon pontjának, amely szerint „sajátkezüleg aláírt ajánlatban kitéendő, hogy ajánlattevő a pályázati feltételeket, a tervezett közcatorna hosszszelvényét, keresztmetszetét és helyszírajzát, továbbá az összes feltételeket és részletes határozatokat ismeri s azoknak magát minden tekintetben aláveti“.

A bizottság azon hiszemben, hogy ezen írásheli kijelentés elnézésből maradt el, **Schreiber Gyulát** ennek pótlására felszólította, ő azonban a felhívásnak nem tett eleget.

Körösi Lajos pedig ajánlatában a pályázati feltételek 16. pontjával teljesen ellenkező fizetési feltételeket kötött ki.

A bizottság mindezek folytán és alapján **Kleindl János ajánlatát fogadta el, amely tényleg a legolcsóbb** s még azon előnnyel is bír, hogy azon kedvezőtlen esetben, ha folytonos csapadék volna s ezáltal 2000 □ méternél több szádfalverés s 800 folyóméternél több szivattyuzás állana elő, az ő egységára e két tételre nézve a legkisebb s így a legkevesebb kockázattal jár.

A bizottság, az ajánlatok eldöntésénél, a község érdekeinek szemelött tartásával, oly korrektül járt el, hogy az ellen kifogása senkinek sem lehet.

* * *

Parcellázási mánia. A gróf Károlyi Sándor uradalomban a legújabb időben mánia lett a parcellázás. Még döntés nélkül, a levegőben lóg az újpesti telekfelosztás, már is a rákospalotai és megyeri erdőt akarja a kegyelmes ur kivágnatni s az egész 184 k. holdnyi területet 8—9 száz házhelyre akarja felosztani. A telekfelosztási engedély megadásáért Rákospalota községnek a nemes gróf hajlandó 1 szóval egy iskolateltet adni s 750 koronát a község pénztárába lefizetni.

Rákospalota képviselőtestülete gróf Károlyi Sándor kérvényét érdemleges tárgyalás előtt véleményezés végett a megyei államépítészeti hivatalhoz küldötte fel.

Hát biz ez, köztünk maradjon a szó, nagyon hasonlít a szegénységi bizonyítványhoz, mert Rákospalota képviselőtestületének tudnia kellene, hogy a megyei államépítészeti hivatal csupán műszaki dolgokkal foglalkozik és semmi esetre sem fogja Rákospalotának kiszámítani azt, hogy a telekfelosztási engedély megadása esetében, mibe fog kerülni a rendetlen nivó rendezése, a világitás, a csatornázás, az ut és járda burkolás, s hogy mennyivel lesz költségesebb a távol eső részek miatt a közigazgatás.

Ezeket a rákospalotai képviselőtestületnek magának kellett volna kiszámítani s a telekfelosztási engedélyt, a község jól megfontolt élet-érdekeiben, érdemlegesen meg kellett volna azonnal tagadni.

De hát elvégre is nem a mi hivatásunk a tanácsadás s nem is szokásunk tanácsot adni ott, ahol nem kérnek, — s csak azért foglalkoztunk ezzel a kérdéssel, mert végeredményében minket, újpestieket is érdekel.

Ezzel kimerítettük elmondandóinkat, amelyek hitünk szerint, elég érdekesek arra nézve, hogy olvasóink megboresásanak, hogy az egyszerű „Erről — arról“ czim alá foglaltuk őket.

Brankovics György.

Iskolai értesítő.

Az újpesti m. kir. áll. polgári fiúiskola értesítője az 1901—1902. iskolai évről, melyet **Greisinger István** igazgató szerkesztett, a kitűnő intézet fennállásának nyolczadik évéről számol be. Az értesítőben az igazgató bevezetésül szintén **Tóth József** tanfelügyelő érdemeit sorolja fel, majd az iskola történetére vonatkozó adatokra tér át, végül pedig

— Átengedi gróf ur nekem e levelet.

— Szívesen, de mi a célja?

— Engedelmevel elküldöm özvegy Keleti Máriának s tudomására adom, hogy minden tekintetben tájékozva vagyok. Ez teljesen elég lesz arra nézve, hogy nyugalmat szerezsek magamnak.

— Helyes. — válaszolá a gróf — a bosszút, mint jó keresztény, átengedi az Istennek, a háromszáz forintot pedig elküldi a Szent-Imre együletnek, a melynek elnöke vagyok s amely azt csak jóra fogja fordítani. Isten önnel Domby ur!

A két férfiú szívélyes kézzorítással bucsuzott el egymástól.

Özvegy Keleti Mária még az nap este meg tudta, hogy le van leplezve: halálos sápadtság borította el arcát, midőn Domby Ferencz sorait olvasta, a melyekben ez tudomására hozta, hogy nem fog jogával élni, nem fogja bíróilag megbüntettetni s hogy a gyalázatos ügyet befejezettek tekinti. Keletiné érezte, hogy erre a nagylelkűségre nem érdemes, s hogy a küzdelemből Domby tisztán és fenségesen került ki. Bűnbánólag gondolt aláesony eljárására s megfogadta, hogy ezután csak becsületes emberek útján fog járni.

Patakinak rögtön felmondta a szolgálattal s elhagyta Gyarmath városát.

A kívánsiak soha sem tudták meg, ki volt a feljelentő levél szerzője és írója, csak a Szent-Imre egyület elnökének a sorait olvasták a lapokban, a ki Domby Ferencz ur által jutalmul kitűzött háromszáz forint átvételét köszönettel nyugtázta.

Dombyék ezután nyugodtan és boldogan éltek. A rossz nyelvek elnémultak örökre.

a jövő tanévre vonatkozó figyelmeztetéssel s a használandó tankönyvek megjelölésével fejezi be. A statisztikai adatok közül kiemeljük a következőket: az intézet rendes tanulóinak száma a múlt évben 380. Helybeli illetőségű 313. Vidéki 67. Magyarajku 352. Idedenajku 28. Tandijmentességben a növendékek közül 155 részesült. Felsőbb osztályba lép 249. Javíthat 73. Osztályismétlésre utasítottak 29. Az év folyamán meghalt, illetőleg kimaradt 29. Az eredmény igen jónak mondható. Az intézetnél a rendes tanulókon kívül 50 magántanuló vizsgázott. Rendkívüli tárgyként a gyorsírás adatott elő 70 növendéknek. Az ifjusági könyvtár 550 kötetből áll. A tanári könyvtár gyarapítására 300 K fordított.

Az intézet növendékei közül *kitűnő* volt: Voldrán Antal (II. A) osztályban), Jónás Sámuel (II. B) osztályban) és Herczföld Jenő (III. A) osztályban). *Jeles rendűek* voltak s a kitűnőkkel együtt jutalmat kaptak: *I. A) osztályban*: Mészáros Ferencz, Berkovits Sándor és Blum Miksa. *I. B) osztályban*: Weisz Árpád, Wassermann Zoltán, Holies József, Gulácsy Ferencz és Kovács Sándor. *II. B) osztályban*: Jónás Sámuel, Fischer Ferencz, Göndör Mihály, Hezovszky Szilveszter, Jeszenszky Zoltán, Schostek Ferencz, Strohm Károly és Szüle Péter. *III. A) osztályban*: Herczföld Jenő, Baranovszky József, Magócsi József, Mauks János, Nagy Sándor, Pavalaes Ede, Vaniesek János és Zehrer József. *III. B) osztályban*: Czempa József, Halápi Jenő, Tiroly József, Veisz József, Fischer Ödön és Szabó Antal. *IV. osztályban*: Földes Ferencz, Dúló Ferencz, Kohn Jenő és Thaisz Kálmán.

Az iskola fenntartásához az államon kívül Újpest község 2400 koronával járult hozzá s azonkívül 100 K ára könyvet ajándékozott. A jutalomkönyvek beszerzésére Wolfner Gyula és Tsa 40 K, Wolfner Tivadar orsz. képviselő, Mauthner Testvérek s Társai 20—20 K, Egyedy Lajos, Újpesti takarékpénztár, Újpesti ált. önség. egyeslet, Újpesti keresk. és iparbank 10—10 K ajándékozott. A tanulók könyvtárának Szauner Péter 10 koronát adott, stb. A nemes adakozóknak a megjutalmazottak nevében hála köszönetet mond az igazgató.

Az *Újpesti Zeneművelő-Egyesület* értesítőjében *Sejmann Emil* igazgató, a Conservatorium XI-ik évfolyamának a működéséről ad számot. Jelentése szerint a befejezett iskolaévben a zongora-tanszak I. kiművelési osztálya már megnyílt; az intézetben hangtalálási gyakorlatok tartottak; a vonósnegyes állandósított, a zongorahármas és zongoranégyes művek előadása lehetővé tétett, egy szóval a fokozatos kiképzés tervszerűen haladt. Az intézetnek 83 növendéke volt. Ezek közül 7 tandijmentességet élvezett, 6 nem vizsgázott, 1 pedig kimaradt. A levizsgázott 76 növendék közül 45 *kitűnő*, 21 jeles-, 7 jó-, 1 elégséges előmenetelt tett, 2 pedig semmiféle osztályzatot sem nyert.

A *kitűnő* és jeles növendékek nagy száma arról tanuskodik, hogy az újpesti Conservatorium növendék-anyaga olyan rendkívüli, olyan kiváló, tüneményeszerű, aminővel az ország egyetlen zeneakadémiája, egyetlen zeneiskolája sem bír s bizonyára csak a Conservatorium igazgatójának elismert szerénysége magyarázza meg azt a feltűnő körülményt, hogy akkor, amidőn a növendékek érdemsorozata ilyen eredményt mutat föl, ő a jelentését azzal kezdi: „*az előmenetel általában kielégítőnek mutatkozott!*”

Igazgató Úr, ahol 76 növendék közül — a tanterv szerinti anyagot feldolgozva, — 45 *kitűnő* s 21 jeles-osztályzatra érdemes volt, ott az előmenetel nem általában kielé-

gitő, hanem még részleteiben is fenomenális, tüneményes s mi őszintén örvendünk ezen pártját ritkító eredménynek s hisszük is, hogy azon növendékeket, kik magasabb zenei kiképzetés czéljából a székesfővárosi zeneiskolák egyikénél vagy másikánál jelentkezni fognak, az őket, előmenetelük szerint megillető felsőbb osztályokba örömmel be fogják fogadni.

H I R E K.

— **Személyi hír.** *Ivánka Pál* főszolgabíró, — mint lapunkat utólag értesítik, nem ment szabadságra. — *Geduly Lajos* az újpesti ágost. hitv. evang. egyház lelkésze f. hó 16-án családjával együtt öt heti szabadságra Szepes-megyébe Lucsivna-füredőbe utazott. Távolléte alatt az egyházi teendőket *Kovácsi Kálmán* rákospalotai evang. lelkész végzi el.

— **Kinevezés.** A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök a székesfővárosi rendőrséghez *Baksay Kálmán* rendőrségi díjnyakot fizetésnélküli felügyelővé nevezte.

— **Athelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Tóth Lajos* zalamihályfai áll. elem. isk. tanitót az újpesti áll. elem. iskolához helyezte át.

— **A vármegye központi választmánya** f. hó 7-én tartott ülésén tárgyalta az országgyűlési képviselő választók 1903-ik évi ideiglenes névjegyzékéi ellen beadott felszólalásokat. E tárgyalás folyamán az újpesti névjegyzékbe felvétel: Arnstein Izidor, Gottlieb Sándor, Kisasszony Lajos, Klein Vilmos, Kraft József, Weber Antal, Weisz József, felszólalásával *elutasított*: Forgó Antal, Hepke Vilmos, Herczog József, Mezei Jakab, Sikorszky Szilárd, végül *Mizsnovszky Endre* neve és életkora, Schön Gyula életkora kiigazított. A központi választmány erre vonatkozó határozata indoklásaival együtt f. hó 20-tól 30-ig közszemlére lesz kitéve.

— **Pohl Károly jubileuma.** *Pohl Károly*, az újpesti ipartestület érdemes titkára, immár 10 évet töltött el, felelősségteljes s nem épen kellemes állásában. Az ipartestület előjárósága ez alkalomból sikeres működésének elismerésül f. hó 21-én társasvárosát rendez a tiszteletére s értékes emléktárggyal örvendezteti meg.

— **Új nyomda és új lap Rákospalotán.** *dr. Kohn Jakab*, a „Rákospalotai Közlöny” felelős szerkesztője és laptulajdonosa, — a mint lapunkat értesítik — saját nyomdát rendezett be Rákospalotán s ebben a nyomdában fogja nemcsak a saját lapját, hanem az újpesti „Ellenzéki Újságot” is nyomni. A *Fischer és Deutsch* cég ellenben, — a mely ennek következtében a „Rákospalotai Közlöny” nyomásától elesik, egy új ellenzéki irányú rákospalotai lapot fog indítani. Bámulatos dolog milyen lázasan igyekeznek egymást felfalni az emberek.

— **Főgymnásium — Rákospalotán.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter f. é. július hó 10-én kelt határozatával a rákospalotai *Wagner Manó*-féle magán-gymnásiumának a nyilvánossági jogot mind a 8 osztályra kiterjesztette. Rákospalotának tehát teljes főgymnásiuma van.

— **A lakbérleti szabályzat kiegészítése.** Miután a székesfővárosi lakbérleti szabályzat községünkben is érvényes, értesítjük olvasóinkat, hogy a belügyminiszter jóváhagyta a fővárosi lakbérleti szabályzat 25. §-ának azon kiegészítését, a melynek értelmében ha a költőzködési nap vasárnapra vagy Szent-István napjára esik, akkor a költőzködése következő köznapon fogantósítandó, illetőleg a költőzködési határidők egy nappal meghosszabbíthatnak.

— **Mozgalom a rákospalotai pénzpiaczen.** A „Rákospalotai Hitelszövetkezet” f. hó 20-án d. u. 4 órakor közgyűlést tart, melynek napirendre kitűzött egyetlen tárgyát a *felszámolás kimondása* képezi s amely közgyűlésen a megjelentek számára való tekintet nélkül fognak határozni. A „Rákospalotai Hitelszövetkezet” megszűnése azonban a rákospalotai pénzpiac egyensúlyát fel nem billenti, mert még a felszámolás kimondása előtt megalakult a „Rákospalotai Községi Korona-Egyesület”, amely első sorban is olesó hitelt akar nyújtani a felszámolás alá készülő „Rákospalotai Hitelszövetkezet” adósainak s azután együttes erővel segíteni akar a tagokon. A czél minden esetre nagyon

szép, csak egy kis bibije van. A bibi pedig az, hogy a mai viszonyok között csak kölcsönfelvételre lehet együttes erőt találni, de annak az összegnek a befizetésére, — még ha csak korona is, — amelyből a kölcsönök eszközölhetők, már együttes erőt nem igen lehet, — még Rákospalotán sem találni. — Ha még lehet a hitelszövetkezet adósain segíteni, segít azokon a Rákospalotai Takarékpénztár is, vagy bármely újpesti pénztézet, ha pedig nem lehet segíteni, akkor a Korona-Egyesület sem segíthet rajtuk.

— **Az újpesti ipartestület előjárósága** f. hó 10-én tartotta meg rendes havi ülését, melyen a következő titkári s pénztári jelentés terjesztett elő: június havában munkaviszony 974 esetben fordult elő, ebből iparossegéd személyzetre 580 esik, a többi gyári munkásra; iparossegéd munkába lépett 306, munkakönyv kiadott 98, ideiglenes igazolvány 39, tanonc szerződöttetett 26, felszabadult 18, havi iktatói szám 308, panasz beadott 34, ebből hivatalból elintéztetett 24. Pénztári jelentés szerint múlt havi bevétel 662 kor. 48 fill., kiadás 388 kor. 85 fillér. Összes maradvány az év elejétől számítva 2020 korona 7 fillér.

— **Házasság.** *Dr. zempléni Moscovicz Iván* az újpesti kir. járásbíró albirája, f. hó 10-én kötött házasságot *Brüll Lili* kisasszonnyal, *dr. Brüll Ignác* angol kir. konzul leányával, Budapesten. — Ugyancsak f. hó 10-én vezette oltárhoz *Ralik Lajos Hlavacsek Katinka* és *Vigh József Hlavacsek Ilonka* kisasszonyt, *Hlavacsek István* újpesti áll. elemi tanító leányait.

— **Értesítés.** A tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület *eperjesi* Collegiumának jogakadémiáján a 1902—1903. tanévre a beiratások f. é. szeptember 1-től 12-ig eszközlendők; az előadások pedig szeptember 16-án veszik kezdetüket. Utólagos felvételnek szeptember 13—15-ik napjain dékáni-, azután pedig tanári-kari engedéllyel lehet helye. Azok az egyéves önkéntesek, a kik tényleges katonai szolgálatukat f. é. szept. hó végén fejezik be, október 1—8. napjain iratkozhatnak be. A vizsgálatok határideje szeptember 1-től 15-ig terjed. A jogakadémiai hallgatók általában részesülhetnek a Collegium kebelében fennálló tápintézet kedvezményeiben (az erre nézve megállapított félévi díjak a következők: ebéd és vacsoraért 62 K, ebédért 38 K.). Az erre érdemek igényt tarthatnak a Collegium által évenként kiosztani szokott ösztöndíjakra; valamint a szegénysorsuak tandijmentességre, tápintézeti-díj elengedésre s a jelentékeny alaptőkével rendelkező „Jogász segély-egyeslet” támogatására számíthatnak. A jogakadémiai ifjusági- valamint a collegiumi nagy könyvtár a hallgatók rendelkezésére fog állani. Mindennemű felvilágosításokkal szívesen szolgál a jogakadémia igazgatósága.

— **Az újpesti ág. hitv. evang. egyház** javára f. hó 5-én rendezett tánczvigalom alkalmából felülfizettek: gróf Károlyi Sándor és Wolfner Tivadar 50—50 K; Egyedi Lajos és Frey Gusztáv 20—20 K; Mauthner Mihály, Wolfner József és Wolfner Gyula 19—19 K; Kárpáti János, Újpesti ipar- és kereskedelmi bank, dr. ifj. Jarmatzky Sándor, br. Podmaniczky Géza és N. N. 10—10 K; Glück Frigyes, dr. Heidelberg Tivadar, dr. Kéler Zoltán, Weisz Róbert (pamutgyár), Wolfner Lajos és Wolfner Nándor 9—9 K; Berg Keresztély 8 K; Schreiber Gyula 6 K; Müller János, dr. Kálmán Ödön, Friedmann Ede és Tindula Mihály 5—5 K; Polster György, Ehrenwald László, Lenkey Márton, Mlady Antal, Feldmann József, dr. Elek Pál, Csepesányi Béla, Leiner Fülöp és Fiai, Antony István, Székely Lajos, Kéler Napoleon, dr. Boros Mór, dr. Seligmann Jenő, Weisz Armin és Fiai 4—4 K; dr. Förster Gyula, Rachler Aurél, Kuliner Henrik, ifj. Erker András, Vikár István, Reisz J. Dávid, Zsoldos János, Leiner testvérek, dr. Kovács Izsó és Ivánka Pál 3—3 K; Henter Gábor, Mauritz Gábor, Fuchs Antal, Weisz M. Valter, Grams György, Grünfeld Armin, Lichtenstein Ignác, Fornheim Zsigmond-Kőrösi Lajos, Kozma Farkas, Garay Ferencz, Legányi Lajos, Boscovits Béla, Abarbanell Ede, Lemberger Ernő, dr. Führer Simon, dr. Kiss Sándor, Hochbaum Jakab, dr. Fuchs Ignác, Gims Jánosné, dr. Lichtmann Mór, Baumgarten Etel, Karikás Lajos, Droppa Vilmos, Újpestvidéki Takarékpénz-

tár, Kőszeghy Árpád és Handel Tódor 2—2 K; Mártonffy Imre Dunajesek István, dr. Székely Dezső, Vágó Mihály, Mesó György, Ihász György, Maróty János, Jäck József, dr. Fuchs József, dr. Kont Izidor, Rátz Ernő, Hadl Alajos, Fodor N., Mavcesek Gusztáv, dr. Krausz Samu, Hazslinszky Gusztáv, Saxlehner András, Fornheim Izidor, dr. Miklós Antal és Petró János 1—1 korona; Ringeisen Ferenc 20 fillér, összesen 491 K 20 fillér. Jegy eladatott 550 darab; tiszta jövedelem 800 korona. *Fogadják a nemes adakozók egyházunk mély hálóját s a nagyérdemű közönség forró köszönetünket, hogy oly fényes sikerüvé tették egyházi multságunkat!* Ujpest, 1902. július 12-én. Az elnökség.

— **Országos vásár** Ujpest községben a nyári országos vásár f. é. július 20-án tartatik meg. A sertések és szarvasmarhák felhajtása vészmentes helyekről meg van engedve.

— **Megtámadott esendőr.** Fóth községben f. hó 13. és 14. közötti éjjelen Varga József és Varga Sándor legények duhajkodtak s Olah Lajos esendőr esendőre intette őket, mire a legények neki estek a esendőrnek s tetlegesen bántalmazták, úgy hogy Olah Lajos önvédelemből a fegyverét volt kénytelen használni. Kétszer lőtt s a golyó mind a két esetben Varga Józsefnek a lábába hatolt.

— **Főloszlatott munkásgyűlés.** Az újjászervezett csoceziálisták munkásgyűlést tartottak volna f. hó 13-án d. u. 3 órakor az újpesti Szénatőren, ha — a régi nemzetközi csoceziáldemokratákkal már az elnökválasztásnál annyira össze nem különböztek volna, hogy a rendőrtisztviselő kénytelen volt a gyűlést feloszlatni s Boros Mihály ablaktisztítót és Trepper Ignác mázoló-mestert letartóztatni. A újjászervezettek ezután egy vendéglőben gyülekeztek össze s ott tartották meg — rendőrség nélkül a gyűlésüket.

— **Hamis huszkoronát gyártók** — Ujpesten. A „Bp. H.” levezője írja Váczról:

Tót és Nyerges-Ujfalu közt levő 8. számú őrházba a minap négy iparos külsejű ember állított be. A látogatók Gáspár Mihály őről azt követelték, hogy adja elő pénzét. Gáspár erre nem volt hajlandó, mire az egyik ember revolverrel rálőtt. A lövésre odasietett a közelben tartózkodó Szabó Gyula munkás, kit szintén revolverlövésekkel fogadtak. E közben már messziről latszott a budapesti vonat, melyet a súlyosan sebesül Gáspárnak sikerült megállítania. A rablók, hogy a gyanút elhárítsák magukról, szinleg az őrnék és Szabónak segítettek s hárman ütlegelni kezdték egyik társukat, kinek még kezében füstölt a revolver. A vonat személyzete látta, hogy az őr és családja már mentve van, mert segítségére siettek, jelt adott az indulásra. A rablók ezt az alkalmat fölhasználták s mind a négyen megszöktek. Szabó üldözni kezdte őket, de utközben újra rálöttek. A esendőröknek a rablók közül sikerül már hármat elfogni. Ezek beismerték, hogy rabolni akartak. Megmotozták őket s egy esomó hamis huszkoronás bankót találtak náluk. A vizsgálat kiderítette, hogy a vasuti őr támadói *ujpestiek*, s hogy rendszeresen gyártották a hamis pénzt, melyet mindig s. került értékesíteniök.

I R O D A L O M.

*Az *Állatok Világa*. Brehm munkájának a madarokról szóló részéből újabb füzet jelent meg, amelynek illusztrációi exotikus világba vezetik az olvasót. A nálunk is ismeretes madarak rajzai helyett pazarszinű s rendkívül érdekes madarak képeit kapjuk, mert hát ebben a 62-ik füzetben a paradicsommadár-félék ismertetése is megkezdődik. A füzethez esatolt színes nyomatu műmelléklet háromféle paradicsommadarat mutat be, hűen visszaadva szinompájukat is, gyönyörű farktollas alakkal egyetemben. A szövegben a pompás esőríese, a mejnő és aranymalinkó után mindjárt a paradicsommadarokról esik szó, amelyek gazdag válto-

zatban fordulnak elő. Nem kis feltűnést fog kelteni a paradicsomszarkát ábrázoló rajz, a drótfarkú és a galléros paradicsombánkával, valamint a pártás madárával együtt. Chernel István, a mű magyar kiadásának szerkesztője, ezekről a színes madarokról igen kedves dolgokat mond el, hogy a füzet végén a varjufélékről ismertetéséhez kezdjen, szolván a hollóról is. Az *Állatok Világa* a Légrády testvérek kiadásában füzetenként jelenik meg. Az egyes füzetek, úgy a kiadóhivatalban (Váci-körut 78) mint minden könyvkereskedésben 80 fillérért kaphatók. Az eddig már közreadott diszes kötésű köteteknek ára 18 korona.

***Költészet és eszmék alkonyán** át visszarezéve a mult kódébe, esupa lelkesülés, mámoritasság, nagy eszmék, vágy, nagy események ünnepele, nagy esaták diadala vagy kétségbeesett vesztesége a mit látunk. Mintha nagyobb stlyú lett volna az emberek élete, úgy tűnik fel nekünk. De ez csak látszat. Kezdünk rájönni lassanként, hogy a görög nép, a kikiről mi azt hiszszük, hogy az emberiség boldog gyermekéveit élték az optimizmus karjai közt, tulajdonképen egy komoly, sőt szomorú nép volt, a kiknek irodalmából váltak ki mind máig a legnagyobb tragikusok. A középkor maga esupán parádé ugyan, trónralépések, esaták, lovagi játékok, de ma egyetlen napunkban több az eszmei tartalom, mint volt akkor 10 ezstendőben. De mégis pietással nézték az ünnepeleket, a diszmeteket s egy-egy nagyobb csoportosulás történetét megemlegették a nézőknek unokái is.

A Világtörténetnek most megjelent 165. füzetében két szép királyasszony trónralépte ünnepeinek diszmenetei és esődületei vannak egykoru képekben felelevenítve. Katalin orosz czárnő és Mária Terézia koronázási ünnepeleének két részlete.

FUCHS ANTAL ÉS JÓZSEF

kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-utca 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészítésére a legjutányosabb áruk mellett.

Elvállalnak hirdapokat és műveket minden nyelvben, körleveleket, táblázatokat, esketésre, gyűlésre és egyéb meghívókat, gyászjelentéseket, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyletbeli nyomtatványokat, szállítóleveleket, falragaszokat, vonalzott üzleti könyveket, folyóiratokat stb. stb. a legmérsékeltebb árukon való elkészítését.